

Directori: V. Hotărân și A. P. Bănuț
Șef-redactor: I. U. Soricu
Administrator: I. Martin
Anul I Sibiu Marți 22 Iulie 1918 Nr. 147

Glorie nerăsplatită

In cruntele zile de luptă ale armatei noastre, pe măsură ce scaldau în sângele lor, mi s'a întâmplat să văd grele și dureroase scene, cari nu se povestesc și mai puțin florurile simțite atunci, grozava priveliște în încălzirea pentru stăpânirea tranșeelelor, cari se umpluseră de mulțimea sașilor căzuți sub potopul rafalelor de artilerie, a căror lovituri pe cei mai mulți îi cuprinsese moartea.

In fuga ochilor, am străbătut toată linia tranșeelelor și părea că nu văd nici o suflare, deși în ziua mare. Știam și aceea, că omul dela război are o mare înclinare pentru libertate și că, lăsat să se obișnuiască mult cu dansa, el sacrifică și moare pe brazda lui unde și-au lăsat strămoșii plugul. Aceste suflăte cari s'au sacrificat n'au fost creșterile unui moment inspirație, ci produsul voinței lor, care a stat în presă de orice putere pământescă în momente de joncaie de grele, demne de-a primi moartea, sași noștri mărturisind prin sacrificiul lor geol militar: forța morală, așa cum au moștenit-o. Mulți din ei poate n'au putut încheia în viața lor grozavile războiului, au înțeles însă timp urmările ce obvin din victorie și mai adânc de vechii lui izvoare dintr-o eventuală înfrângere a lor, care se poate ocoli numai prin învingerea tuturor puterilor lor trușești și suflăte, asta a și făcut-o toată suflarea din tranșeelele noastre.

Aceasta ne-a adus biruința! Suflatul lor și grelele care curgând șiroaie din răni le-a deștat în sufletul chinuit de dureri amintiri în lezătură cu pământul pe care sângerează, și durerile nemilite n'au putut schimba nimic din creșterea lor. Câte un cuvânt sau două de durere, în orice nimic. Ochiul însă îndreptat tot spre armă și atârna de brațul bolnav și nu era părăsită decât la spitalul de câmp pe lângă toată izvoarea medicului dela primul ajutor, o ducea cu ființă în-o încredințare „Tara”.

Și acestor eroi, pe cari lumea numai acum a cunoscut, nu le trebuiau „marea cu sare”, cât pe ici, pe colo, câte-o vorbă bună, și-și din nou locul lor unde e. Știau că nu pot trece cu necunoscuți în lume, ei fiecare din marea lor nobilitate și-a făcut o chemare ca lumea poată povesti minunile săvârșite de ei în timpul grele pentru neam, lege, Rege și țară.

Începeau dinții în lărbă arsă de focul ghiur în casele dela Muncelul cu trupul ciuruit sup de puteri și cu această bucată de pământ dus la groapă.

Alții, cu trupul în cumpănă peste rețelele sârme, făceau încă opărituri. Servanții mitraliere carbonizați și stingeau cu ea în brațe. Iar, haril bateților, se cunoșteau doar pe ipoteză în formele ce mai atârnau de bucățile de carne pe de obuzul dușmanului blăstămat.

In momentele aceste grele soldașilor noștri nu le mai era gândul la pâine și nici răniților la medicamentele scumpe.

Răniții, rămăneau mai departe în linia de foc, înghițeau gazurile arșișante ale nemților, până ce se sfârșeau bucuriile pentru țară de la care nu câștigase decât viața. Și aceste puteri, au pătruns prin sforțarea lor zilnică pe neașteptate în toate puterile lui suflătești. Nu i-a putut îngrozi puhoiul năvălitor, nici mașinile ucigătoare, nici ademenii la vorba propagandă „tovarășului” rus care se făcea cu zor și fără risipă de timp.

Ei știau, că ai lor, din cele mai vechi timpuri s'au ținut de datorie a-și păzi țara și din mormintele lor îi îndemnau la o neîntreruptă agitare de-a o mări și a-i lărgi cerul. Ceeace nu au putut face bătrânii, au lăsat cu limbă de moarte în testamentul copiilor.

Dacă printr-o minune, bătrânii cari în zilele vechi suflau doina din buclum, s'ar trezi, ar înțineri cu mândrie drumul bătrâneții lor, văzând viața ce și-a cretat-o prin sângele lor copii, cari au reusid țara din nou la hotarele ei vechi.

Dar noi, se apropie luna Iulie August și cu aceasta doi ani dela luptele dela Siret și Trotuș, ce vom face, cu ce-i vom răsplăti, pe cei căzuți și pe cei rămași în viață?

Pentru cei căzuți ne vom îndrepta inimile sus, la nădejdea noastră cea mai curată. Acolo se oprește odată cu ruga cea mai fierbinte, pentru mângăierea celor ce astăzi îndură amarul despărțirii. Auzi-ne și îndură tel Pentru cei rămași, sufletul nostru se colinde deia Dorohoi la Severin, la aceia, cari prin gestul lor sublim făcut, au pus cea dintâi și cea mai traică piatră la temelie unei „Români Noi”, curată cinstită ca suflatul lor. Să băgăm de seamă: vântul ce-a început să sufle din spre ei, spulberă visurile parazitilor, tot ce e șubred se apleacă la pământ, iar în sufletul mulțimii încoștește nădejdea.

Să-i ajutăm în munca lor pe cei cari au luptat pentru desrobirea noastră, fiindcă e mult mai lesne să-ți poți stăpâni o durere decât o bucurie prea mare, bucurie ca aceea de ne-a adus-o zilele de azi — căți suntem nevedrednici de ea.

Chiar de aceea, nu numai să promitem, ci se facem ceva, fiindcă-i stă tare urât Ardealul și să mănăiească buzele cu mincuni, față de eroii, din partea cărora vin numai vești bune.

Să le dăm totul. Să nu oprim nimic din ce li se cuvine. În frământările și năcăzurile lor să nu-i lășăm singuri, nici barem pentru o clipă.

Atâta ni-e îngăduit să facem barem acum, pentru suflătele cari s'au sacrificat pentru Ardeal, și cari și-au prăpădit tot avutul lor câștigat cu sudoarea sutelor de ani — numai pentru noi.

Veți întreba cum?
Alungând toate gândurile negre.

Onisifor O. Borcea

actual se va retrage, în cazul când se vor lua în seamă unele din cererile României, rămâne de văzut întru cât ele vor îmblânzi intransigența lui Brătianu.

Până atunci însă, d. Brătianu mai așteaptă. Așteaptă să se clarifice definitiv condițiile de pace și în special mult discutatul articolul 5 al contractului minorităților.

În așteptare, polemica dintre guvern și opoziție urmează, guvernul național e tot mai departe și pronosticurile cu privire la succesiunea actualului guvern sunt tot mai variate.

Tratatul cu Bulgaria

Granița spre Dobrogea — România odoează Cadrilatul — Relațiile romano-bulgare

Am dat zilele trecute știrea că ziarere franceze sosite în țară confirmă zvonurile despre intenția Consiliului suprem interaliat de a da Bulgariilor partea de sud a Dobrogei anexată de România în 1913.

Iată într'adevăr ce scriu ziarele franceze în privința tratatului de pace cu Bulgaria.

Guvernul bulgar este invitat să desemneze pe plenipotențiarilor cari trebuie să sosească la 25 Iulie. Problema teritorială a Statelor balcanice a fost amănunțit studiată de comisiuni. Frontierele Bulgariilor au fost perfect trase. Ele lasă Greciei Bulgaria orientală, Serbiei cotul râului Strumița și o ușoară rectificarea a graniței lângă Küstendil.

României din contră i se cere abandonarea Dobrogei anexată în 1913, afară de capul de pod de la Silistra și Turcuiaia.

Această hotărâre nu este cea mai mică nemulțumire a poporului român.

Clauzele teritoriale sunt deci aproape încheiate. Tratatul bulgar este aproape gata. Nu trebuie decât adăugat pactul Ligii Națiunilor, câteva măsuri simple pentru desarmare, dispozițiuni cari se garantează drepturile minorităților elenice și un capitol asupra indemnizațiunilor, ca și posibilitatea pentru reclădirea Bulgariilor.

Este deci în afară de orice îndoială că pentru a da o compensație Bulgariilor, din partea rectificării spre Grecia și Serbia, România va ceda Cadrilatul.

Lucrul e cu atât mai ciudat cu cât în cursul discuțiunilor urmate în fața Consiliului de patru cu privire la Torontal, d. Brătianu punând chestiunea românilor din valea Timocului, i s'a răspuns că Serbia, victorioasă alături de Antanta, nu poate pierde teritorii în urma războiului. Ei bine, față de România se pare că nu se urmează același principiu, deși, întrând în război, cel dintâi lucru care i s'a garantat a fost integritatea granițelor sale de-atunci.

În același timp, luând cunoștință despre știrea de mai sus, oficiosul francez al dlui I. Brătianu *L'Indépendance roumaine* se mărginește a adăuga, nedumerit, că pentru un moment guvernul nostru nu poate nici desmînți nici confirma sacrificarea Cadrilatelului, dar „nu poate da crezare informațiunilor ziarelor pariziene cât timp nu vom căpăta o confirmare mai autorizată în această privință”.

Consistoriul bisericesc din Cluj

Alegerea președintelui

Cluj. — Eri s'a ținut aci ședința sinodului bisericii greco-orientale românești din Transilvania pentru alegerea unui consistoriu al bisericii care să funcționeze la Cluj. După o scurtă desbateri în cursul căreia a luat cuvântul șeful resortului de finanțe dl Aurel Vlad arătând importanța politică și culturală a înființării consistoriului la Cluj care va fi chemat să consolideze viața națională românească în acest ținut unguresc, s'a procedat la alegerea președintelui. A fost ales cu 29 de voturi din cele 37 câte s'au dat asesorul consistorial dl Nicolae Ivan. (Ag. Dacia)

Armatele lui Denikin înaintază

Boșevicii bătuți la Saratov

Paris. — Știri sosite din Omsk la *Cop-penhaga* anunță că armata generalului Denikin a ocupat localitățile Saratov și Balashov. Cu această ocaziune boșevicii ar fi pierdut peste 170 de tunuri, peste 1000 de mitraliere și mai mult de 10,000 de prizonieri precum și un bogat material de război. Armata generalului Denikin înaintază pe întreg frontul și se găsește la 16 km. de localitatea Saratov. (Ag. Dacia)

Măsuri împotriva Ungariei

Paris. — Mareșalul Foch și generalul Welgand au fost eri primiți în audiență de ministrul Clemenceau, cu care au discutat situația trupelor din Cehoslovacia, precum și măsurile, ce urmează ar fi luate împotriva boșevicilor maghiari. (Ag. Dacia)

Politica Sașilor

O ultimă constatare și o lămurire definitivă

„Siebenbürgische Deutsches Tageblatt” nu vrea cu nici un preț să ne înțeleagă. Nu vrea să înțeleagă că prin discuția pe care am deschis-o, n'am urmărit altceva decât de a da prilej conducătorilor chieșei al noilor cetățeni ai României Mari, să explice un echivoc, — dacă este echivoc — sau neînțelegerea, — dacă este neînțelegere — care de câțiva timp supără raporturile de bună conviețuire dintre sași și români. Am arătat că pentru netezirea asperităților ce aici color se ivesc — de un timp încoace tot mai des și cu caracter de oficialitate din partea sașilor — este nevoie de o atitudine leală și sinceră din partea conducătorilor, pentru ca cei mulți să înțeleagă și ei ce an de făcut și cum au a se purta, nu în interesul românilor, ci în interesul lor propriu.

Și în loc de a se răspunde neted și fără înconjur, „Tageblatt” caută printr-o polemică enervată să deplaseze chestiunea principală pusă de noi și ne împinge să ne pierdem în personalități.

Ori nici persoana celui ce duce polemica, semnând, nici a celui ce o conduce din umbră nu prezintă pentru noi, românii, destul interes ca să ne ocupăm de el. Remarcăm însă din nou și această pentru oficialitatea săsească că asemenea avocați nu le vor plăcea cauza cu folos, iar pentru dl Emil Neugeboren care în furia cu care a cetit întâmpinarea noastră, la grațiozitățile din trecut ale „Tageblattului” nici nu și-a luat vreme să înțeleagă ce-am scris, îi spunem nemțește de astădată că:

„Gar oft ist was wir schelten, Grad, was uns seller fehlt!”

Iar pentru amicii politici și elevii se pare că încă destul de numeroși al dlui Neugeboren îi lămurim că n'am vorbit de mobilizarea sașilor sub „șefia dlui Neugeboren” ci citând fraza dlui Heinrich Plattner că „nu este nevoie de mobilizarea oficialității săsești” ca să răspundă la constatarea noastră, am avut îndăzneala de a afirma că acest lucru este necesar în interesul sașilor chiar.

Nu vor însă cu nici un preț să ne priceapă. Deaceia, adresându-ne sașilor cuminți, îi întrebăm dacă este admisibil ca în aceste vremuri, în gingașele împrejurări premergătoare rezolvării pe baze legale a chestiunii sașilor din România Mare, ca

1. Secretarul Sfatului Național săsesec din Sibiu să scrie despre paragraful 5 din tratatul cu Austria, din cauza căruia dl I. Brătianu a părăsit Conferința de pace și România refuză să semneze pacea ca despre o „natürliche Vereinbarung”, pentruca revenind să publice explicații confuze și nehotărâte, caracterizate așa de bine cu dictonul „Wasch mir den Pelz, mach ihn nicht nass”?

2. Ziarul „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt” să răspundă la tălmăcirea sentimentului ce stăpânește opinia publică românească față de atitudinea uneori ostilă a sigurataților sași, cu ironii deplăcute, cu înșirarea de „manches gesthane” și „manches angeordnete”, — neplăceri

sentimentale la cari slavă Domnului populațiunea cealaltă este la fel de expusă, ele fiind inerente situațiunii excepționale trecătoare de astăzi!

3. La constatarea că pentru rezolvarea așa de favorabilă a situațiunii sașilor în România, cum o dorim noi, este bine ca sași cari au slujit guvernului maghiar și deci au fost inamicii făși ai României să se retragă deocamdată, și să-și păstreze staturile și îndrumările până mai târziu, ne trezim cu un comunicat al dlui Emil Neugeboren, redactat în stilul în care se vorbește pe pusta ungurească?

4. Ca sfatul național săsesec din Sighisoara să aibă atitudinea pe care a avut-o, târguindu-și adesea la moștenirea pe care cetățenii României Mari auveau să o voteze pentru alipirea Bănatului la România și condiționând o de anumite garanții pe seama sașilor, par'că sfatul național săsesec din Sighisoara și prefectul de-acolo ar fi fost chemați să rezolve situația legală a Sașilor din România?

Noi cari dela aparția noastră, am căutat să domolim opinia publică românească, care arăta oarecare neîncredere față de loialitatea Sașilor, suntem datori să urmărim cu interesul cuvenit ce se face în chestiunea săsească și de aceea ne-am luat dreptul să cerem oficialității noilor concelății ce în interesul cauzei, să procedeze limpede fără șovăire.

Și dacă totuși este cu puțință ca un mare ziar săsesec să prezinte lucrurile astfel încât să se învedereze că și până acuma sași au avut de suferit în România Mare și că nu sunt mulțumiti de tratamentul de care s'au bucurat până acur atunci să nu se la în nume de rău unor foarte mulți la număr — cari ne fac revede atitudinea ce-am avut-o, pomenind la astăzi demascată a lui Bethmann Hollweg și lui Mackensen, căutând afinități.

Pe cât se părea din politica urorticia. sute de ani, sași sufereau de un pesimism al realității care escludea o orice sentimentalism sau chiar ideologia trecutului cu cea din prezent potrivește.

Sau poate cred sași că „luar terorizează pe cineva”?

Repetăm nu este acum timarea mente de acest fel și accentuăm, având înaintea cu rol destul de însemnat în Republica române, trec în anumele chestiunii Idei întede de revocari noi cetății nu le putem include în formula avem la îndemână argumentele ca să facem lealității din partea celor pentru a țigari cari ca frați în sânul Patriei mărite am românii pleda.

Ori aparențele — dacă sunt noi — precum vedem sau grupat în așa t națio-îngreunăreă prea mult misiona ce ne amadacă cerem din nou o deslușită declarație să nu vie nici dela dl Neugeboren, nici a Plattner, n'o facem în interesul nostru.

Cine vrea să înțeleagă, va înțelege.

Desbaterile procesului Apáthy

Martorii apărării. — Ce spune colonelul Kratochwill. — Cum s'a petrecut atacul dela Țigani Ziua IV-a.

Se continuă cu ascultarea martorilor apărării.

Martorul dr. Schneller István, profesor, fost rector al Universității din Cluj.

Îi pare bine că poate vorbi în fața Curții Martiale și să ia apărarea acuzatului, care este o mândrie a științei maghiare și care, pentru meritele lui a fost ales membru al academiei de științe din Paris și Bruxelles.

Știe că acuzatul a propovăduit ideea de a trăi în pace cu Români. Nu știe ce a vorbit Apáthy cu generalul Berthelot. I-a spus însă Apáthy că generalul francez l-a primit prietenește. Berthelot de altfel l-a asigurat și pe profesorii universitari din Cluj că se vor lua măsuri ca să nu suferă cursurile.

Înainte și după revoluție cursurile universitare se ținau regulat și acuzatul își făcea lecțiile.

De vorbirea dela 22 Decembrie a lui Apáthy nu știe nimica.

Locotenent-colonel Kraus Antal. Din Jászberény a fost chemat la Cluj pe lângă comisariatul de acolo. În sensul tratativelor dintre acuzat și dl general Neculcea jandarmii unguri trebuiau să se retragă din Cluj după stabilirea liniei de demarcație. Apáthy n'a pregătit nici o rezistență împotriva Românilor, deși avea deplină putere dela misiunea franceză de a lua ori-ce măsuri va crede de cuviință. Legături militare cu săcuii știe că acuzatul n'a avut. Știe că Apáthy a spus lui Kratochwill să nu opună nici o rezistență Românilor.

Martorul Băthory Sándor József, vicepreședintele societății „Emke”.

De la 15 Noemvrie până la 15 Ianuarie a reprezentat senatul săcesec în Cluj la comisariat. Știința săcuiască a comisariatului nu se ocupa cu chestiuni militare. Recrutarea sașilor s'a făcut din ordinul comandamentului militar dela Budapesta, pe cale legală.

Nu s'a făcut la comisariat nici o pregătire de rezistență. Fényes venise dela Budapesta ca să provoace război civil, la Decembrie 18 Apáthy s'a opus acestei păreri. A trimis chiar pe prietenii lui să domolească pe săcui.

Martorul însuși a luat din mână săcuiilor ecrasiul pe care volau să-l arunce asupra senatului românesc. Apáthy a fost prieten al martorului.

Băthory Sandor Iozsef spune că alături de Apáthy a luptat pentru unirea cu România. El e

Insemnări zilnice

Când n'avem ce face...

Sunt oameni, cari își închipuiesc că, spre a semne de viață, este neapărată nevoie să ară în public cu părea, cu sfaturii, cu produse creierului lor nu prea bogat în circumvoim.

Ei nu-și pot da nici odată seama de folosul ce li face, de adâncul de bucurie pe care-și în urma binelui făcut dela distanță.

Se simte sau nu nevoia apariției lor, ei răsar intervale, par'că fi-ar zice: M'ai uitat? Iată-mă. Aesc. Uite, iurez chiar.

Dintr-o asemenea concepție a vieții se pare a răsărit oronda care „interzice” căsătoriile pe cetățenii vechiului regat și cei dintre Carți și Tisa, ordoanați primită cu ironie de unii, stupefacție de alții.

Presă din regat și-a exprimat indignarea. De primul caz când răbdarea fraților cari s'au rîfit pentru noi s'a frânt de greutatea inconștientă cu care anumite cercuri dela noi lovesc cimentarea unității suflătești a neamului nostru. Și ne pare bine că de data aceasta presa n'a regat nu a mai făcut, cum a făcut în fața a-lor măsuri înșitoroare, dintr'un esces de delicateț, sau de neînțelegere a realității dela noi.

Măsuri luate la noi din nepricepere sau într'un sentiment odios de separatism izvorât din diferența de cultură, frații din regat le au considerat totdeauna drept isovrite dintr-o pătimăse roagoste de cinst, și nu era așa. Umilitul cetățean ungar de eri, azi ajuns, grație dorobanțului român, în slujbe înalte, este tot atâta de arrogant de grobian ca și înaintașul său ungar. Ba în unele cazuri îl întrece. Iar, în ce privește atenția la unitatea noastră ceea ce n'au făcut guvernele ungurești facem noi cu stupida ordoanați a interzicerii căsătoriei între cei de ace-neam.

Și, în zilele aceste, când se face apel la unirea în cuget și simțiri a tuturor, când se uită lecările dintre concepții de dragul împlinirii idealului, ca să aparem un bloc indistructibil în fața străinătății, — numai neghoblia din ordoanați dlui Onișor ne mal lipse.

Fericită nație!

Laokoon.

Situația politică

D. I. Brătianu a plecat din Paris cu intenția de a demisiona. Primul nostru delegat la Conferința de pace a anunțat atunci acest lucru în presa franceză și italiană, nefăcând nici o tăină din faptul că, — față de condițiile ce se impun României, — nu poate semna tratatul cu Austria în forma lui actuală.

Sunt însă peste două săptămâni de când d. I. Brătianu a sosit la București, și criza internă e încă în știre latentă. Consiliile de miniștri se țin lanș, situația e examinată de trei patru ori pe săptămână, și evenimentele n'au intrat încă în fața hotărâtorilor. Mai mult decât atât. Singurii fruntași politici cari s'au pronunțat asupra soluției celei mai nimerite au fost reprezentanții provinciilor desrobite cari și-au fixat politica prin glasul dlui Iuliu Maniu, ale cărui laudabile sforțări pentu reunirea tuturor forțelor în jurul unui guvern de solidarizare națională în vederea rezistenței, n'au avut succesul dorit.

Guvernul n'a dat până acum niciun comunicat în privința situației. Ziarele liberale duc ce e drept o aprinsă campanie pentru a dovedi că România nu poată primi anumite condiții de pace, dar factorii autorizați nu spun nimic. D. Brătianu tace. Nicio lămurire oficială și nici o declarație asupra atitudinii guvernului.

Și în vreme ce d. Brătianu tace, face și o poziție, care cel mult lasă să se înțeleagă, destul de vag, că atât d. Tache Ionescu, cât și d. general Averescu, — ba chiar și d. N. Iorga, — sunt pentru semnarea păcii și împotriva înăsprirei relațiilor cu Aliații noștri. Ziarele liberale se miră pentruce nu vorbește d. Tache Ionescu, d. Tache Ionescu așteaptă să vorbească întâi d. Brătianu.

Adevărul este că și guvernul mai așteaptă încă. Tratatul de pace cu Austria mai poate suferi modificări. D. Brătianu speră că în aceste modificări să se țină seamă, într-o largă măsură, de obiecțiunile făcute de dsa în fața Consiliului de patru. Dacă, în tratatul cu Austria nu va fi introdusă nicio îmbunătățire a situației create României, e în afară de orice îndoială că guvernul

de mobilizare parțială, făcută după ordinul ministrului de război. — Ce rol avea comisariatul în această privință? — Martorul. — Organele administrative publican ordinile de centru și îngrijau de executarea lor. O divizie săculească nu exista. Era alci divizia a 38-a, în care erau înrolați toți. Numirea de divizie săculească i s'a dat acestei divizii mai târziu, pe la începutul lunii Februarie, pe când dânsul se afla la Dobrișin. — Știe de anarhia ce domnea între săcuii din Cluj. — Martorul. — Nu se poate numi anarhie. Era purtarea unor oameni tineri, neformați și nedisciplinați, cari se dedau la acte neserioase. În calitate de comandant a luat toate măsurile pentru a introduce între ei ordine. — De unde aveau băutura? — Martorul. — De la diferiți negustori necinstiți, pentru pedepsirea cărora am luat în diferite rânduri măsuri. — Ce relații erau între martor și acuzat? — Martorul. — Ca organ militar eram independent. Relații aveam numai în ce privește chestiunile politice-administrative. Dacă dl general Neculcea a tratat cu Apáthy chestiuni militare, a fost că probabil n'a știut de prezența lui la Cluj. — Cât timp a jînut evacuarea Clujului? Unde au fost duse trupele de acolo? — Martorul. — La ocuparea Clujului de Români nu mai erau trupe ungurești acolo, rămânând numai comandamentul și cadrele, un număr cam de vreo 150-180 de oameni, ofițeri și trupă. Au rămas acolo din ordinul ministrului de război. Evacuarea a supravegheat-o reg. 21, care păzea și linia ferată Cluj-Oradea-mare. — În ce constau legăturile politice ale martorului cu acuzatul? — Martorul. — Acuzatul era reprezentantul politic. Eu cel militar. Trebuia să lucrăm împreună. După evacuarea Clujului numai odată am mai avut ocazie să vorbesc cu Apáthy. Am mai vorbit odată cu el prin telefon, relativ la dispozițiile luate în înțelegere cu Berthelot și la înaintarea Românilor spre Sibiu. Fapt este că Apáthy a spus că nu se amestecă în afaceri militare. — Cine comanda trupele dela Zalău? — Martorul. — Eu ar fi trebuit să le comand, dar eu eram la Cluj și nu mai puteam avea legătură cu trupele mele. — Cine a dat ordinul de atac dela Tîgani? — Martorul. — Astfel de ordin, cu știrea mea, n'a dat nimeni. Mai târziu am aflat de atac și am făcut cercetări. Cercetările au stabilit că trupele române au plecat spre Zalău cu un clas mai înainte de termenul stabilit. Ungurii, crezând că Români vin să-i atace, au început focurile asupra lor. Eu personal mă găseam atunci la Hueidin. Spun acestea după procesul verbal încheiat după înșurțare. — Dela cine au putut trupele primi ordin de atac? — Martorul. — Un ordin special cred că nu exista. Probabil este dispoziția luată din situații din partea vre-unui ofițer în ordin direct dela Budapesta de a se putea putea primi trupele în acest sens. — În ordinul să fi venit însă dela Cluj. Apáthy a fost de părere să nu se opulească. El însă, Kratochwill, a primit ordinul de război să reziste în cazul când se cerca să treacă linia de demarcație. — De ce, chiar dacă Apáthy ar fi dat ordin de rezistență, nu ar fi fost ascultat. — Martorul. — Apáthy nu s'a putut să treacă pe la mine. — Ce trupe erau în Ardeal, când a luat

Martorul. — Erau trupe foarte puține. Regimentele erau foarte reduse, erau cel mult 200 de oameni în regiment. Recrutarea celor cinci contingente a dat rezultate foarte frumoase pentru acele împrejurări. — Primii 150 săcui cari s'au prezentat au fost plasați în cetatea Clujului. — Armele și munițiile pentru trupele sale martorul le-a luat dela depozitele ce erau în Cluj și din teritoriul evacuat. Știri din Ungaria — Ce scriu ziarele maghiare — „Szegedi Napló“ scrie că între ofițerii gardei albe s'a înrădăcinat un spirit antisemit. Ministrul de război al guvernului din Seghedin a căutat să convingă ofițerii, că luptele confesionale vor periclită cauza contrarevoluției. În Seghedin agitația este la culme. — În ziua, când în urma intervenției Antantei armata roșie a trebuit să evazeze teritoriile ceho-slovaec, guvernul bolșevic a adresat soldaților o proclamație în care îi mângăie, cu teritoriul dincolo de Tisa, care este curat unguresc și pe care „turmele de hoți“ a boerilor români va trebui să-l părăsească. — Bucuria celor dela Budapesta a fost prematură! — Iată comunicatul oficial care anunță retragerea maghiarilor: „În urma notei Antantei am început retragerea spre hotarele forțate“. — „Vörös Ujság“ din Budapesta reproduce o declarație a contelui Iuliu Andrassy din Berna: „Ungaria se va reorganiza pe baza demarcației externe. Aceasta se va putea întâmpla însă numai atunci, când vom putea răsturna dictatura militară cu o rezistență puternică“. — „Soproni Vörös Ujság“ publică o statistică a celor condamnați în urma contrarevoluției din Iunie: Din 402 acuzați 11 au fost condamnați la moarte, iar unul la dolan de închisoare grea. La muncă silnică au fost condamnați: 6 pe viața întreagă, 8 la 15 ani, 10 la 10 ani, 6 la 5 ani, 5 la 3 ani etc. — Elevii Academiei Ludovica au fost condamnați după cum am anunțat și noi la muncă corectivă. — Di Wedwood — deputat socialist în camera engleză — a călătorit prin Ungaria ca să studieze organizația comunistilor. — „Soproni Vörös Ujság“ se plânge, că specula banuile și în Ungaria comunistă. Deși cireșele au fost maximate la 9 coroane chg. ele se vând cu 12-14 și chiar 16 cor. — „Soproni Vörös Ujság“ anunță mai multe cazuri, când răspânditorii banilor vineți au fost pedepsiți. Guvernul bolșevic prin astfel de apăsături vrea să asigure circulația bancnotelor albe de jumătate. — De altfel majoritatea populației din Ungaria așteaptă cu nerăbdare orice amestec extern, care ar putea scăpa țara de regimul odios al bolșevicilor. — Trupe americane în Silezia — Roma. — Ziarul „Tribuna“ află din Viena că trupe americane au sosit la Silezia de nord unde vor face serviciul polițienesc în numele statelor aliate. —

Informațiuni — La secția de organizare a corpurilor 6 și 7 de armată se fac ultimele lucrări pentru disolvarea acestor servicii. — Birourile fostei secții de organizare 6 și 7, se vor repara în noile corpuri de armată, cari vor avea sediul Cluj și în Sibiu. Corpul 6 de armată va fi pus sub comanda dlui general N. Petala, iar corpul 7 de armată sub comanda dlui general Boeriu. — Ziarul „Bănatul“ din Lugoj, comentând știrea publicată de noi acum câteva timp cu privire la declarațiile dlui I. Brătianu la Arad, nu crede că sudul Torontalului e pierdut. Rugăm pe confrății dela „Bănatul“ să urmărească pe hartă granița publicată în numărul 144 al „R. R.“ și va vedea ce e cu Torontalul. — Înțelegem că informațiile acestea aduc mănărire în sufletul bănățenilor, ca în acel al tuturor românilor, dar nu însemnează că ele sunt mai puțin adevărate. — Măine seară, Miercuri 23 Iulie, va avea loc la Ocna-Sibiului concertul cântăreței Lia Pop stăpânind cu o artă rară o puternică și caldă voce de contralto. Lia Pop este una din puținele noastre artiste pe care se va putea bizui o formațiune românească de operă. — Indemnăm publicul să nu piardă prilejul de a avea o plăcută surprindere la concertul de Miercuri seară. — Din sursă oficială se desminte știrea despre negocierile unui împrumut extern pe piața anglo-americană, de oarece tratativele cu consorțiul francez n'ar fi dus la rezultatul așteptat. — Di Aurel Bunea, comerciant engrosist de mărfuri textile, fierărie și coloniale din Galați originar din Ardeal, luând cunoștința despre mișcarea comercianților Ardeleni, Bănățeni și Crișeni ne roagă să le aducem la cunoștință, că le stă bucuros în ajutor cu orice fel de informațiuni privitoare la piața Galați. — În Octombrie se va ține la Washington Conferința internațională a muncii, la care a fost invitat și guvernul român. — Delegațiunea românilor din Banat care a fost primită în audiență la M. S. Regele va pleca peste câteva zile la Paris ca să prezinte conferinței de pace un nou memoriu, prin care să arate că dorința românilor din Banat este că trupele române să ocupe granițele etnice ale Banatului. — Din București ne vine trista știre că acolo a încetat din viață după o lungă suferință pricinuită de o gripă infecțioasă, generalul Eremia Grigorescu, fostul comandant al armatei I-a. — Generalul Eremia Grigorescu a început războiul comandând faimoasele divizii cari au oprit puvoii invaziei germane la Oituz, luni de-a rândul, și-a înconunat strălucita carieră în fruntea armatei care a câștigat biruința dela Mărășești, în Iulie și August 1917. — Minte limpede, voință hotărâtă, ireproșabil caracter de militar, moartea generalului Eremia Grigorescu e o dureroasă pierdere pentru țară, chiar acum când sabia lui își făcuse din plin glorioasa ei datorie. —

— La petrecerea tinerimei intelectuale din Aiud, care a avut loc în 29 Iunie s'a donat suma de 326 cor. și 40 fileri, care a fost donată pentru fondul jertelor lilei de demarcație. Suma a fost depusă la casa fondului din Sibiu la banca „Albina“. — Peste câteva zile va începe să circule între Belgrad și Paris un nou tren accelerat care va trece prin Trieste și Milano având și vagoane de clasa doua și treia. — Ziarele anunță că în delta Dunărei creșterea apelor a făcut mari stricăciuni. Semănăturile au fost acoperite de apă. Parte din locuitorii au fost nevoiți să se refugieze în restul Dobrogei și în Basarabia. — Trupele franceze care se aflau în Arad, în urma ordinului primit au părăsit Aradul Joi la orele 2 după amiază. — În localitate a rămas un detașament de legătură, poliția secretă și telegrafisti. —

Impotriva colportorilor de știri Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25 1. Vor fi considerați ca infractori: a) acei cari, fără rea credință, prin calurii publice, gării, tramvai, pe străzi etc. comunica, colporta, comența în orice chip știri adevărate, se imaginează, sau păreri și știri la operațiunile de război, situații și locurile trupelor, dispozițiile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română. 2. Această infracțiune se va pedepsi cu amendă de 100 lei sau cu închisoare până la un an amendă până la 2000 lei. Când faptele de mai sus se vor săvârși în scopul de a spiona, sau să aplice pedepsele prevăzute de legea penală în limbă de război

Ultima oră

Lupte în Asia mică între greci și turci

Athens. — Agenția telegrafică din Athens anunță din Smirna, că bandele turcești continuă să comită orori împotriva locuitorilor greci din regiunile Pergamo Magnesia și Menemen. Un detașament puternic grecesc cu artilerie a plecat ieri spre Dikheli pentru a tăia drumul bandelor. (Ag. Dacia) — Știri noi sosită dela Smirna anunță că în apropiere de localitatea Menemen s'a înfaptit o luptă violentă între armata regulată greacă și bandele turcești, cari sunt comandate de generalul turc Karasman Halid despre care se anunță că ar fi și căzut în această luptă.

Propaganda bolșevică.

Stockholm. Cercetările făcute asupra sechestrelor de către trupele finlandeze a vasului de război bolșevic „Esgilstuna“ au dat la iveală următoarele: bolșevicii încărcaseră pe acest vas de război mai multe sute de chilograme de monede de aur și peste un milion de broșuri și proclamațiuni bolșeviste tipărite în limbile franceze, engleză, germană, română, suedeză, italiană, sârbă, armeană, chineză, japoneză și ebraică. Ofițerii de marină depe acest vas, cari au fost luați prizonieri declară că intențiunea lor nu era să riște o luptă în marea baltică ci se înbarcaseră pentru Statele unite pentru că de acolo să lucreze și să facă propagandă în interesul bolșevismului. (Ag. Dacia)

Teroarea roșie la Petrograd.

Berlin. Ziarele din Berlin reproduc o știre a ziarului „Times“ după care bolșevicii ar fi executat la Petrograd 170 de ofițeri ai gărzii roșii și 200 de muncitori ai uzinelor Putilof, cari toți erau bănuți de a fi tratat cu inamicul împotriva comunistilor. (Ag. Dacia)

Situația financiară a Germaniei.

Berlin. Secretarul de stat dela finanțe, dl Gustav Müller, a primit pe un redactor al ziarului „Tägliche Rundschau“ căruia l-a explicat situația financiară de astăzi a Germaniei. După ex-

punerea secretarului de stat grație marelui de argint situațiunea financiară a țării poate considerată în mod favorabil. Printro muncă tensivă nu numai că va putea fi înlăturată tuala crasă economică dar în scurtă vreme Germania va putea să se ridice din nou printro dintâi puteri financiare ale lumii. (Ag. Dacia)

Agitații germane în Cehoslovacia

Praga. — Directorul biroului de corespundență din Praga anunță din sursă sigură germană că ministrul Erzberger a cheltuit pentru scop de agitație 15,000 de mărci, iar pentru reducerea integrității teritoriale a Cehoslovaciei a cheltuit în străintătate 9 milioane de mărci. Aceste două constrâng pe conducătorii statului cehoslovac să primească cu încredere declarațiunile făcute de guvernul german. (Ag. Dacia)

Cehoslovacii n'au depășit linia demarcațională

Praga. — O comisiune compusă din membrii reprezentând guvernul cehoslovac și din Viena spre a prezenta comandantului trupelor interaliatate de acolo dovezi, că cehoslovacii nu au depășit niciodată și niciări linia demarcațională și că generalul Pelle trimite zilnic rapoarte telegrafice mareșalului Foch despre situațiunea militară. Se poate dovedi cu documente, că gazele roșii maghiare au început ofensiva împotriva Slovaciei în deplină înțelegere cu bolșevicii și cu spartaciștii din Prusia. Spartaciștii, precum se poate dovedi, cunoșteau exact chiar și ora și locul unde avea să se desfășoare atacul. Găzile roșii maghiare au suferit ce e drept, ocazia acestui atac dela Levice o gravă înfrângere care nu trebuie să înșele însă pe cehoslovacii supra puterii combative a trupelor bolșevicomaghiare, care constituie încă și astăzi o reală amenințare. (Ag. Dacia)

Greva dela oăile ferate portugheze

Madrid. — Din Lisabona se anunță că parlamentul portughez a aprobat din nou atitudinea guvernului față de greva dela căile ferate. Unghiștii au votat împotriva guvernului. Circulațiunea căilor ferate în toată Portugalia este condusă acum de armată. Greviștii se străduiesc în toate mijloacele se atrag soldații de căi ferate a parte lor. (Ag. Dacia)

Champagne
PIPER-HEIDSIEK
Vechea casă HEIDSIEK fondată în 1785.
REIMS, FRANȚA.
De vânzare la principalele Restaurante, Bodegi și Magazine de Colociale
Repr. Gen. **MATHIEU WALTER,**
București, strada Sculpturei 16.

Cumpărați ieftin!
la federația „Infrățirea“ Sibiu, strada Brukenthal Nr. 17: marchizete (batist) alb, negru, vânat, zefir, panama, crep, creton, șifon, jolj, pânză americană.
Transport nou!
Se caută un vâpsitor pe lângă imediată intrare în serviciu, care eventual să se poată ocupa și cu alte afaceri laterale. A se adresa
Hans Schieb
fabricant de mașini în Sibiu.

C. F. R. DIRECȚIUNEA REGIONALĂ, CLUJ.
Nr. 14024/1919/I.
Concurs.
Restaurantul gărei C. F. R. din Brașov cu începerea dela 20 August 1919 se esarendează pe timp de 5 (cinci) ani în care scop prin aceasta scriem concurs public.
Recercăm deci pe toți aceia, cari ar dori a lua în arândă susnumitul restaurant ca oferte lor timbrate conform legii, și prevăzute cu documentele necesare să le prezinte cel mai târziu până la 5 August a. c. ora 12 a. m. în plic sigilat și provăzute cu inscripția: Ofert la arendarea restaurantului de gară din Brașov la secția generală (secretariatul) a Direcțiunei Regionale C. F. R. din Cluj.
Ofertentul este obligat a depune până la termenul de 3 August 1919 la cassa Direcțiunei Regionale C. F. R. din Cluj ca vadu suma de 2000 coroane. Intrucât această sumă se va solvi în numerar interese nu se vor plăti. În ofert este a se aminti efectuarea acestei depuneri, adevărul depunerii însă nu este a se alătura.
C. F. R. își rezervă dreptul de liberă alegere între ofertenți independent de suma oferită.
Toate ofertele ce se abat dela condițiunile de mai sus sau sosită după termenul fixat precum și cele făcute pe cale telegrafică ori la cari nu s'au depus vadul prescriș nu se vor lua în considerare.
Condițiunile detaliate referitoare la arendarea acestui restaurant se pot vedea în secția I. a Direcțiunei Regionale C. F. R. din Cluj (edificiul Direcțiunei, parter Nr. 2).
Observăm că de restaurant se mai ține pe lângă localele restaurantului și locuința dela etajul edificiiuului gărei constatătoare din 3 camere cu accesori și stă la libera dispoziție a chiriășului.
Cluj, la 10 Iulie 1919.
Direcțiunea Regională C. F. R.

Articole electrotehnice
de tot felul furnizează
CAROL TISCHER,
Intreprinderea Electrotehnică
SIBIU, Reitschulgasse Nr. 6.

AVIZ.
Acele persoane care îmi va procura o prăvălie potrivită în Sibiu pentru meseria mea de pantofar — drept honorar și pregătesc o păreche de ghete după dorință. A se adresa A. PAȚA, Frauz'scankergasse Nr. 8.

TRADUCERI
de orice fel în limba română, franceză, engleză și germană se pot efectua în cel mai scurt termen, garantându-se exactitatea și buna executare. Informațiuni se pot lua la „Intreprindere de reclame și anunțuri „HERMES“ Kleine Erde Nr. 23.

Tăbăcăria Românească, societate în nume colectiv, din Craiova caută un maestru tăbăcar precum și 5 lucrători, cari vor fi bine plățiți.
Lalanghiță (piscotă)
pentru înghețată prima cvalitate, în stare proaspătă e de vânzare, însă numai la revanzători. Gustav Fabritius, Sibiu, Saggasse Nr. 9.
AVIZ.
Oferim și predăm imediat din depozitul nostru:
Pluguri de oțal (pe o brezda) sist. Sack Nr. 6
Greapă de fer în diferite forme
Pluguri pentru 2 brezde
Mașini pentru tăiatul pailor
Mașini pentru Cosirea ierbii
precum și diferite alte mașinării agricole.
Invităm economii și proprietarii de pământ a privi ocazionalmente depozitul nostru bogat aranjat.
Depozitul mașinelor dela „Reuniunea econom. sâsască Ardeleană“
Sibiu, Strada Sărei Nr. 22.

Mașinist (diplomat)
caut post la trierat cu mașini de aburi. Adresa Albert K., Șebeșul-săsesc, Ulița țăului Nr. 1 a.
Nr. III. 479/1919.

Concurs.
La inspectoratul industrial Lugoj este vacant postul de inspector industrial.
Concurenții au să dovedească prin documente oficioase, că sunt cetățeni ai României și că au diplomă de inginer mecanic.
Petițiile sunt a se înainta, până la 10 August a. c. la Resortul Afacerilor industriale, Sibiu.
Informații privitoare la postul numit se dau la Resortul Afacerilor Industriale între ora 11-12 a. m.

Trimiteti anunțurile
cari doriți a le publica în „Renașterea Română“
pe adresa:
Hugo Wolff & Comp.
Sibiu, Piața mare 21
sau la administrațiunea ziarului nostru Querg. 11

Căutăm
depozitari de ziare în toate stațiunile balneare și climatice terice din țară ::

Prima societate română de IMPORT și EXPORT
S. Ittu & Comp.
SIBIU
Se ocupă exclusiv cu importul și exportul a orice fel de produse comerciale, brute, semi-fabricate și fabricate.
Correspondență în limbile română, franceză, itelără, germană și ungară.
Adresa telegrafică: ITTU și COMP., SIBIU.

In atențiunea comercianților de hârtie și revanzătorilor
Table pentru desemn în diferite forme (linii marcate). — Hârtie sugativă fabricată în mare, se află de vânzare și liferare imediat.
Faipari és árkereskedelmi r.-t. Marosvásárhely, Hid utca Nr. 7.

Se caută mașine de trierat în mărime 800, 900 până la 1000 mm spre cumpărare. A se adresa
Hans Schieb
fabricant de mașini în Sibiu.

Am onoare a aduce P. T. publicului la cunoștință precumcă am înființat alcea în Sibiu un
biroou arhitectic
și primește toate lucrările cari se țin de categoria aceasta și anume: Proiectarea și compunerea proiectelor de clădire pentru vile — căsi de locuit și ospătării — precum și pentru instalațiune de fabrici, biserică și școli, lucrări interne și adoptări, asemenea proiecte pentru mobilier modern și antic precum și compunerea de preliminare, escompturi etc. etc. — Toate lucrările alcea înșirate se vor efectui minuțios cu prețuri convenabile.
Pentru binevoitoriul sprijin se roagă
CARL BALLREICH, biroou arhitectic,
Drumu Poplăcii Nr. 45.

TELEGRAMA
:: pentru Comercianții din Ardeal
la
Magazinul Select
București.
Nr. 9 Str. Karagheorghievici Nr. 9
(în dosul Băncii Naționale)
se găsește în permanență mare de produse de Stofe de lâne și bumbac, Ciorapi pentru dame, bărbăți, copii, Mănuși de ață, Marquisele, Brise-Bise (perole), Batiste, Cămăși, gulere, cravate, Flanelle, pantaloni, Jartiere, Bretele, Blăbrodate și naționale, Pânză națională, Zefiruri, șifoane.
Prețuri de en gros.

Toți proprietarii de mori sistematice sau rugați de Sindicatul Morarilor din România să binevoiască a trimite adresele lor la
sediul Sindicatului București
Palatul Camerei de comerț
pentru convocarea unui mare congres în care să se discute chestiunile:
a) reglementarea sistemului de fabricațiune;
b) stabilirea cotelor de fabricațiune și eventual export de făină.
Deosebit de aceasta Sindicatul este pe pornitul de a înființa o mare bancă a morarilor, care se va ocupa cu furnizarea de materiale și mașini cum și de asigurări mutuale a morilor și a materialelor prime și fabricate.